ಅಧ್ಯಾಯ – ೧೨

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲಮಾನದಅನಿವಾರ್ಯ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತದ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಜಾಡಳಿತದ ಮೂಲ ಧ್ಯೇಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ರಾಜಾಳ್ವಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವವು ಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ತೃಣಮೂಲ ಘಟಕಗಳಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಸದೃಢಗೊಳಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

'ಪಂಚಾಯಿತಿ' ಎಂಬ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಪಂಚಾಯತನ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮದ ಐವರು ಪ್ರಮುಖರ ಸಂಘಟನೆ ಎಂಬರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಬಹುದೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ರಾಜಾಳ್ವಿಕೆ ಮನಗಂಡಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸುಮಾರು ೪,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹರಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ನಾಗರೀಕತೆಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಆಡಳಿತ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪೌರಾಡಳಿತ ಮಾದರಿಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಆಧುನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿವೆ. ಹೀಗೆ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಸುಧಾರಣೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಂದಿನ ನಿರಂಕುಶ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವೂ ವ್ಯಾಪಕ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನೂ ನೀಡಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ರಾಜರು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ದಾನ, ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಪುರಾಣಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ನಂತರ ಅಶೋಕ, ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ, ಶಿವಾಜಿ, ಕೆಳದಿ ಅರಸರು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದರು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಆಳುಪ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರ, ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿತು.

ಈ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇರುವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದೆ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರಾಂತವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆ, ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದ್ಯಾಗೂ, ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನದವರೆವಿಗೂ ಉನ್ನತಿಯ ಗರಿಮೆ ಹೊಂದಿತ್ತು. ನಂತರದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಭರತಖಂಡದ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮವೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗಣರಾಜ್ಯದಂತೆ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಆಂಗ್ಲರ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ೧೮೭೦ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಯೋ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಇಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬೀಜಾಂಕುರವಾಯಿತು. ೧೮೮೨ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ರಿಪ್ಪನ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ೧೮೬೨ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ೧೮೬೪ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರ ಸಮಿತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡವು. ೧೮೮೨ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಬಗೆಗಿನ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಹಾಗೂ ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಮತ್ತು ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರು ಪ್ರಗತಿಪರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ೧೯೦೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ದಿ ಮೈಸೂರು ರೆಗ್ಯುಲೇಶನ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್ II'ನ್ನು ೧೯೦೩ರ ರಾಜ್ಯಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಏಳನೇ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಹಲವಾರು ಪುರಸಭೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಆದರೆ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸುಧಾರಣೆಯ ಉದ್ದೇಶ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಹಿಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ೧೯೫೩ ಮತ್ತು ೧೯೫೧ರ ಮೈಸೂರು ಪುರಸಭೆ ಅಧಿನಿಯಮ, ೧೯೫೯ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅದಿನಿಯಮ ಹಾಗೂ ೧೯೭೭ರ ಅಶೋಕ ಮೆಹ್ತಾ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯಂತೆ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾನೂನು, ನಂತರ ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಾರಿಯಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯಿತಿರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ನೀಡಿದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕನ್ನಡನಾಡು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಗುರಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ಗುರಿಕಾರರೆಂಬ ಮುಂದಾಳುಗಳ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಾಹ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಜಾತಿ ಗುರಿಕಾರರು ಚರ್ಚಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಗ್ರಾಮ ಗುರಿಕಾರರದಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮದ ದೈವಾರಾಧನೆ ಅಥವಾ ಭೂತಾಳದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ದೈವ ಹೇಳುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಹಲವೆಡೆ ಈ ವಿಧಾನ ಈಗಲೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಆಡಳಿತ ಘಟಕವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಾ: ಶಿವಳ್ಳಿಯ ಸಾಸಿರ ಜಗತ್ತು (೧೦೦೦ ಮಂದಿಯ ಸಭೆ) ಕೋಟದ ಸಾಸಿರದವರು, ಶಿವಪುರದ ನೂರ್ವರು (೧೦೦ ಮಂದಿ) ಮುಂತಾದವು. ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿದ್ದ ಜಗತ್ತು ಎಂಬ ಮಂಡಳಿಗಳಿದ್ದವು. ಬಾರ್ಕೂರಿನ ೧೪೩೧ರ ಮೂಡುಕೇರಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷೆ

ನೀಡಲು 'ಜಗತ್ತು' ಎಂಬ ಮಂಡಳಿಗಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಾದ ಶಿವಳ್ಳಿ, ಬಾರ್ಕೂರು, ಬಸರೂರು, ಕಾರ್ಕಳಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಾಡಳಿತವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದುದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ. ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಹಲವು ಕೇರಿ (ಬೀದಿ)ಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಕೇರಿಗೆ ಹಲರು ಅಥವಾ ಶೆಟ್ಟಿಕಾರರೆಂಬ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಆಯ್ಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾ: ಹತ್ತು ಕೇರಿಯ ಹಲರು, ೧೬ ಶೆಟ್ಟಿಕಾರರು, ಹಂಜಮಾನದ ಹಲರು, ಸಮಸ್ತ ಹಲರು ಮುಂತಾದವರಿದ್ದರು. ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ನಗರಯೋಜನೆ, ದೇವಾಲಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ, ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ನಗರ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ವ್ಯಾಪಾರ–ವಹಿವಾಟು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜರು ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆ ಗ್ರಾಮದ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಡುಪಿಯ ಪೆರಡೂರಿನ ೧೪೩೧ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಾರ್ಕೂರಿನ ಪ್ರಾಂತಾಧಿಕಾರಿಯು ಶಂಕರಭಟ್ಟನೆಂಬ ಕವಿಗೆ ನೀಡಿದ ಭೂದಾನಕ್ಕೆ ಆ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೪೨೫ರ ಕುಂದಾಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಂದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ ದತ್ತಿ ನೀಡುವ ಮುನ್ನ ಪ್ರಾಂತಾಧಿಕಾರಿಯು ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಮುಕ್ಕಲಟ್ಟಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವವು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಈ ರೀತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದ್ದವು.

೧೮೬೫ರ ೧೦ನೇ ಮದ್ರಾಸು ಪಟ್ಟಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆ : ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ೧೯೫೬ರವರೆಗೂ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ೧೮೬೫ರ ಪೌರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಪುರಸಭೆಗಳೂ ಮತ್ತು ೧೮೭೧ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾದ ನಾಲ್ಕನೇ (IV) ಸ್ಥಳೀಯ ನಿಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿಧಿ ಮಂಡಳಿ (ಲೋಕಲ್ ಬೋರ್ಡ್)ಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ೧೮೮೪ರ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮವು ಹಿಂದಿನ ೧೮೭೧ರ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿತು. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೊಸ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡವು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಸರ್ಕಾರದ ವಶವಾಯಿತು. ಈ ಹಿಂದಿನ ಕಂದಾಯ ಮಂಡಳಿಗಳು ವಿಸರ್ಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ನಂತರ ಪ್ರತೀ ಕಂದಾಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೊಂದರಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದವು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿ

ಈ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಕನಿಷ್ಠ ೨೪ ಸದಸ್ಯರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದಸ್ಯರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಸದಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಕೆಲವರನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದವರು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ಕಾರಿ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಶೇ. ೨೫ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವೇ ವಿಧಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತೆರಿಗೆ ನಿಧಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನಷ್ಟೆ

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪಡೆದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೮೮೪ರ ಹೊಸ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾಯ್ದೆಯ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದ ಯಾವುದೇ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಧಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ದೇಶನವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಸದಸ್ಯರೇ ತಮ್ಮಲ್ಲೊಬ್ಬನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು.

ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿ

೧೮೮೪ರ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮದಂತೆ ಪ್ರತೀ ತಾಲೂಕಿಗೊಂದರಂತೆ, ಅಥವಾ ಕೆಲ ಚಿಕ್ಕ ತಾಲೂಕುಗಳ ಗುಂಪಿಗೊಂದರಂತೆ ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳು ರಚಿತವಾದವು. ಇಂತಹ ಪ್ರತೀ ಮಂಡಳಿಗಳು ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಕನಿಷ್ಠ ೧೨ ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಂಡಳಿಗಳ ೧/೩ ಭಾಗ ಸದಸ್ಯರು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ಮಾಡುವಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು. ಉಪವಿಭಾಗೀಯ ಕಂದಾಯಾಧಿಕಾರಿಯು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಷ್ಟಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ದತ್ತವಾದ ನಿಧಿಯೆಂದರೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪರವಾನಿಗೆ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿ ಆ ತಾಲೂಕಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ತೆರಿಗೆಯ ಶೇ.೫೦ ಭಾಗದ ಮೊತ್ತ. ಇದಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕಂದಾಯ ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

೧) ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಾಡಿಗೆ ಮೊತ್ತದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಎರಡಾಣೆಯಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಒಂದಾಣೆಯಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೨) ಜಮೀನಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಾಡಿಗೆ ಮೊತ್ತದ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರೈಲ್ವೆ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮೂರಾಣೆ ಮೊತ್ತದ ತೆರಿಗೆ.

೩) ಕೈಗಾಡಿ–ಗಾಡಿಗಳ ನಿಲ್ದಾಣದ ಬಳಕೆ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಕಸಾಯಿಖಾನೆಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಯ ಆಡಳಿತವಿದ್ದ ೧೯೫೩ರ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಐದು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಂದಾಪುರ ಹಾಗೂ ಉಡುಪಿಗಳು ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದವು. ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸೇತುವೆ ರಚನೆ, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಬರಪರಿಹಾರ ಕಾಮಗಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು.

ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಂಡಳಿ

ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಕೆಲ ಗ್ರಾಮಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಂಡಳಿಯಂತೆ ರಚಿತವಾದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಐದು ಜನ ಸದಸ್ಯರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಪ್ರಮುಖರು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲೊಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲದೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರ/ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಹ ಸದಸ್ಯ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸದಸ್ಯರನ್ನೂ ಸಹ ಮಂಡಳಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಈ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮನೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆ ಕಂದಾಯವು ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಗಳಿಂದ ಐದು ರೂಪಾಯಿಯವರೆಗೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಧನಸಹಾಯವು ಈ ಮಂಡಳಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೨೦

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ದೊರಕುವಂತಾಯಿತು. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಆರೋಗ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ತುರ್ತು ಸಂದರ್ಭ ಅಥವಾ ಅಸಮರ್ಪಕ ಆಡಳಿತದಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಮಂಡಳಿಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪುರಸಭೆ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ಈ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ಕಾಯ್ದೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಲಾಯಿತು. ೧೯೨೦ರ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಯ್ದೆ ೮ರ ಪ್ರಕಾರ ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವೂ ಸಹ ಮಂಡಳಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಶಾಲೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯವು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳದ್ದಾಯಿತು.

೧೯೨೦ರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ

೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ೧೫ನೇ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕನಿಷ್ಠ ಏಳು, ಗರಿಷ್ಠ ೧೫ ಆಗಿತ್ತು. ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರೂ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿತ್ತು. ೨೫ ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಮತದಾನ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ಪರ್ಧಾಳುಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಆಸ್ತಿ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಆಸ್ತಿವಂತರಲ್ಲದ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗದವರೂ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಡಳಿತದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಜನರಲ್ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೧೯೩೦ರ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಏಕೀಕರಣೋತ್ತರ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜನಪರ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎಚ್.ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ ವಿಚಾರಣಾ ಸಮಿತಿ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು.

೧) ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳ ಸದಸ್ಯರನ್ನುಳ್ಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವುದು. ೨)ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಪುನರಾರಂಭಿಸುವುದು, ೩) ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ಪುರಸಭಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿ ಉಳಿದ ಮೂರನೇ ಎರಡು ಭಾಗದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು.

ಆದಾಗ್ಯೂ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ ವಿಂಗಡನೆಯಾದ ತರುವಾಯ ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾದ ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧಿನಿಯಮವು ಹಿಂದಿನ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಈ ಹಿಂದೆ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಇತರೆಡೆಗಳಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬಲವಂತರಾಯ್ ಮೆಹ್ತಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯನ್ವಯ ಪಂಚಾಯಿತಿರಾಜ್ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾದ ಹೊಸ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ರದ್ದಾಗಿ, ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತವು ಮೂರು ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣಗೊಂಡಿತು. ಅದರಂತೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ, ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಗಳು, ರಚಿತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸದೃಢಗೊಂಡವು. ಇದರಿಂದ ಪುನರ್ವಿಂಗಡನಾ ಪೂರ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಂತಗಳ ವಿವಿಧ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ರದ್ದುಗೊಂಡು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ವಿಶಾಲ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಅನ್ವಯಗೊಂಡಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ಜಾರಿಯಾದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಶಾಸನವಿದಾಯಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ೧೯೬೧ರ ೨೬ನೇ, ೧೯೬೪ರ ೨೨ನೇ, ೧೯೬೫ರ ೫ನೇ, ೧೯೭೦ರ ೭ನೇ, ೧೯೭೪ರ ೨೧ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ

೧೯೫೯ರ ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿ ಅಧಿನಿಯಮವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಆಶಯ ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಅದರಂತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ೧೫೦೦ ರಿಂದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರತಿ ಕಂದಾಯಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತಹ ಪ್ರತೀ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸದಸ್ಯ ಬಲವನ್ನು ೧೧ ರಿಂದ ೧೯ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮೀಸಲು ನೀಡಿ, ಎರಡು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಯ್ತು. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೫,೦೦೦ ಮೀರಿದ ಮತ್ತು ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವಿರುವ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ೧೦ ಸಾವಿರದ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪುರಸಭೆಯನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವೇ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು	ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ	ಒಟ್ಟು
ಉಡುಪಿ	೭೨	೨	೭೪
ಕಾರ್ಕಳ	೫೨	೨	೫೪
ಕುಂದಾಪುರ	೭೦	೨	೭೨
ಒಟ್ಟು	**೧೯೪**	**೦೬**	**೨೦೦**

ಗ್ರಾಮಲೆಕ್ಕಿಗರು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಾರ್ಷಿಕ ೧೨,೦೦೦ ರೂ.ಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಭೂಕಂದಾಯದ ಶೇ.೩೦ ಭಾಗವನ್ನು, ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಶೇ. ೧೦ ರಷ್ಟು ಅನುದಾನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನ, ಕಟ್ಟಡ, ವೃತ್ತಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ನೌಕರಿ, ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬ, ಮನರಂಜನೆ, ವಾಹನ, ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ,

ಗಾಡಿನಿಲ್ದಾಣ ಮತ್ತು ದೋಣಿ ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಂಕ ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಗೆ ಆದಾಯ ತರಬಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರವು ಶೇ. ೩೮೮ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಬಡ್ಡಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ೧೦ ಸಮ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಮರುಪಾವತಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬಾವಿ, ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವಿದ್ಯುತ್‌ದೀಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ಕಾಮಗಾರಿ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಗೊಬ್ಬರ ಗುಂಡಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನಿಗದಿ, ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಔಷಧಾಲಯ, ಹೆರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದೇ, ಮುಂತಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು.

ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ

ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೩೦ರ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದ್ದ ತಾಲೂಕು ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡನೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲಾಯ್ತು. ೩೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ ಈ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ೧೯೫೯ರ ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪುನಾರಚಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಕಂದಾಯ ತಾಲೂಕಿಗೊಂದರಂತೆ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಮೂರು ಹಂತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯು ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿತ್ತು. ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಪ್ರದೇಶವು ಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತೀ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ೧೫ ರಂತೆ ಇದ್ದು ಗರಿಷ್ಠ ೧೯ಕ್ಕೆ ನಿಗಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲು ಸೌಲಭ್ಯವಿತ್ತು. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಸಲಾಯಿತು. ತಾಲೂಕಿನ ಶಾಸಕರು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಇದರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಿದ್ದರು. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಭೂಕಂದಾಯದ ಶೇ.೫೦ ಭಾಗವನ್ನೇ ಅನುದಾನವಾಗಿ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಶೇ.೧೦ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಮಾರಾಟ ಸುಂಕ ವಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಮಂಡಳಿಗಿತ್ತು. ತಾಲೂಕಿನ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಅನುದಾನವು, ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ೬೦:೪೦ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಾವಿ, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ತೋಡುವುದು, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು, ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಇವುಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಈ ಮಂಡಳಿಗಳು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಾಗಿ ಬದಲಾದವು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ೧೯೫೯ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಂತೆ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ, ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಮಿತಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಾಯಕರು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲೋಕಸಭಾ, ರಾಜ್ಯಸಭಾ,

ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಈ ಸಭೆಗೆ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ತಾಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳ ಆಯವ್ಯಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅನುಮೋದಿಸಿ, ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡುವುದು, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು.

ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾನೂನು

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ವಚನಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ತರುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆಡಳಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇಂಬು ನೀಡುವುದು ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಆಶಯದ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೭೭ರ ಅಶೋಕ ಮೆಹ್ತಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯಂತೆ ಸಮಗ್ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹೊಸ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾನೂನನ್ನು ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ೧೯೮೫ರ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ರಾಜ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ. ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾರ್ಪಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಯಾಯಿತು. ಇದರನ್ವಯ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯ್ತಿ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರವಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಜಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಹುಪಾಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ವಿಧದ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ೧೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ, ಅಂದರೆ ೧೯೯೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆ, ಜಾರಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಅಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮಾಂತರ ಸರ್ಕಾರಗಳಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ.೮೦ರಷ್ಟನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ೩೫ ಸಾವಿರ ಪ್ರಜಾ ಸಂಖ್ಯೆಗೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಂತೆ ೫೯ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗಳು ರದ್ದುಗೊಂಡು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು.

ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಪ್ರತಿ ಕಂದಾಯ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇವುಗಳದಾಗಿತ್ತು. ತಾಲೂಕನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ

ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಪ್ರಧಾನರು ಈ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ

ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ ೧೯೮೩ರ ಪಂಚಾಯಿತಿರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮದಂತೆ ೮ ಸಾವಿರದಿಂದ ೧೨ ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಪ್ರತೀ ೪೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗರಿಷ್ಠ ೩೦ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಉಪಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೆ ರಚಿತಗೊಂಡ ಉಪಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ, ಉಪಪ್ರಧಾನರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಮೂರರಿಂದ ಐದು ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ, ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ, ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ, ಸೇತುವೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮುಂತಾದ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳದಾಗಿತ್ತು.

ಗ್ರಾಮಸಭೆ

ಗ್ರಾಮಸಭೆಯು ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಸ್ತರದ ಸಭೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸೇರಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಲಪಂಚಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಸಭೆಯು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

೧೯೯೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆ

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೯೩ರ ಮೇ ೧೦ರಂದು ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯಾಂಗದ ೭೩ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ನಂತರ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಆಡಳಿತ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ದಕ್ಷತೆ, ಹಿಂದುಳಿದವರು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಇದರಡಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯ್ತಿ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ೧೯೯೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೫,೬೪೫ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿದ್ದವು. ೧೯೯೩ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದವು. ಆಗ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೭೯,೮೬೫ ಆಗಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ೨೩,೪೫೪ ಮಂದಿ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದರು. ೨೦೦೬ರ ಮಾರ್ಚ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೪೫ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೪೦೦ ಜನರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಂತೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ, ೧೦ ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೊಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಮತ್ತು ೪೦ ಸಾವಿರಕ್ಕೊಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಸದಸ್ಯರು ಚುನಾಯಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನಂತೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೂ ಸಹ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ

ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಶೇ.೫೦ ರಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಗರಿಷ್ಠ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೫೬ (೨೩+೩೩). ಅದರಂತೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಹಾಗೂ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ, ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಇದೆ.

ರಾಜ್ಯಾಂಗದ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ವಯ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಈ ಸಮಿತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ, ಮತ್ತು ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಖಾಯಂ ನಡೆಸಲು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಯ್ದೆಯು ಸೂಕ್ತ ಗಮನ ನೀಡಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಪವೆಸಗಿದ್ದು ಸಾಬೀತಾದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಬಹುಮತದ (೨/೩) ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾರಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗೊಳಪಡಿಸಿ ರದ್ದುಪಡಿಸಬಹುದು. ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜನವಿರೋಧಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾಪಂಚಾಯ್ತಿ, ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅಥವಾ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಯೋಜನೆ : ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ, ಇಲ್ಲವೇ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ನೀಡಿ ಪುರಸ್ಕರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಇದರ ಅನ್ವಯ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ರೂ. ಒಂದು ಲಕ್ಷ, ರೂ.೫೦ ಸಾವಿರ ಮತ್ತು ರೂ. ೨೫ಸಾವಿರ ರಂತೆ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ೫ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ಒಂದು ಬಹುಮಾನ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರಗಳುಳ್ಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಎಂಬ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬಹುತೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರಸಭೆ, ನಗರಸಭೆ, ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಂಡಳಿ, ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗೆ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರು ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಲೋಕಸಭೆ, ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ (ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವಂತಹ) ಸದಸ್ಯರು, ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪಂಗಡ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯ ಬಲದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು/ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು: ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರೆಂದು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದವರು ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದಷ್ಟು ಸಂಬಳ, ಸಾರಿಗೆ ಭತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ/ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಆಡಳಿತ : ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಕನಿಷ್ಟ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ಸೇರಬೇಕು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದ ಗೊತ್ತುವಳಿ ನಕಲನ್ನು ವಿಭಾಗೀಯ ಕಮಿಷನರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಆಡಳಿತ ಸುಗಮ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳು ರಚಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಿತಿ ೨) ಹಣಕಾಸು, ಲೆಕ್ಕ ತಪಾಸಣೆ, ಯೋಜನೆ ಸಮಿತಿ ೩) ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿ ೪) ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ೫) ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಿತಿ.

ಗ್ರಾಮ, ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಚುನಾವಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ರಚಿಸಿದೆ, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ದರ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪರಮಾಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತು ಬರದಂತಹ ತುರ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಬಹುದು. ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೊಂದರಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು : ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರಸ್ಯ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು, ಅವು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಪಾಲನೆ, ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವಶ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿವೆ. ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿರುವಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾಪಂಚಾಯ್ತಿಯು ೩೦ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವೆಂದರೆ ೧) ವ್ಯವಸಾಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ೨) ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಭೂ ಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ೩) ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ೪) ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ೫) ಆಹಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ೬) ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೭) ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ೮) ರಸ್ತೆಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ ೯) ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಧನ ಬಳಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೧೦) ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ೧೧) ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ, ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ೧೨) ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ೧೩) ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ೧೪) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ೧೫) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜು ೧೬) ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ ೧೭) ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ೧೮) ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು.

ಹಣಕಾಸು : ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪಂಚಾಯತ್ ನಿಧಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಧಿಯು ೧) ರಾಜ್ಯ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿಯಿಂದ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ ಹಣ, ೨) ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನ ೩) ಸಾಲಗಳು, ೪) ಮುಂಗಡಗಳು, ೫) ವಂತಿಕೆಗಳು, ೬) ಆಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂದಾಯವಾಗುವ ಬಾಡಿಗೆ ೭) ವಿವಿಧ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕಗಳು ೮) ಬಡ್ಡಿ ಹಣ ಮುಂತಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ತನ್ನ ಆದಾಯದ ಕನಿಷ್ಟ ಶೇ.೨೦ ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ/ಪಂಗಡಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು

I ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು : ೧. ಜವಾಹರ್ ಗ್ರಾಮ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ೨. ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ ೩. ದಶಲಕ್ಷ ಬಾವಿ ಯೋಜನೆ ೪. ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆ ೫. ನೆಮ್ಮದಿ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆ ೬. ಜವಾಹರ್ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ–೨ನೇ ವಾಹಿನಿ ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಹರ್ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ ೭. ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ೮. ಸಮಗ್ರ ಬರಡು/ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ೯. ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ ೧೦. ಜಲರಕ್ಷಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಯೋಜನೆ ೧೧. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆ ೧೨. ಗ್ರಾಮೀಣ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ ೧೩. ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ ೧೪. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಶೌಚಾಲಯ, ಶಾಲಾಕೊಠಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ದುರಸ್ತಿ ೧೫. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಶುಶ್ರೂಷೆ ೧೬. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ್ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ ೧೭. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆಗೆ ನೂರು ಬಾವಿ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ೧೮. ಜೀತಮುಕ್ತರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆ.

II ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು : ೧) ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ೨) ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಯುವಕ–ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ ೩) ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಸುಧಾರಿತ ಉಪಕರಣಗಳ ಸರಬರಾಜು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ೪) ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಡ್ವಾಕ್ರಾ ಯೋಜನೆ) – ಇದು ಐ.ಆರ್.ಡಿ.ಪಿ.ಯ ಯೋಜನೆ ೫) ಗಂಗಾಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ ೬) ಸ್ವರ್ಣಜಯಂತಿ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ ೭) ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಮೂಹಿಕ ಗುಂಪು ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ ೮) ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ೯) ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

III ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಆರ್.ಇ.ಪಿ) : ೧) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೈವಾನಿಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ೨) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸುಧಾರಿತ ಒಲೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ೩) ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಶಕ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

IV ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು : ೧) ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ೨) ಪುನಾರಚಿತ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ ೩) ನಿರ್ಮಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆ ೪) ಸ್ವಚ್ಛ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ ೫) ಆಶ್ರಯ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ೬) ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ೭) ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ೮) ನವಗ್ರಾಮ ಆಶ್ರಯ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ೯) ವಿಶೇಷ ಉದ್ಯೋಗ ಗುಂಪಿನ ಯೋಜನೆ ೧೦)ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನ ಹಂಚಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ

೧೯೯೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯು ಪ್ರತೀ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಇವು ಆಯಾ ತಾಲೂಕಿನ ನಗರ ಸಭೆ ಪುರಸಭೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ

ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೧೨೧ನೇ ಪ್ರಕರಣದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ ತಾಲೂಕಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ೧೦ ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇಲ್ಲವೆ ಅದರ ಶೇಷಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ತಾಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ೧೧ ಮಂದಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿರತಕ್ಕದ್ದು. ತಾಲೂಕಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಭಾಗಶಃ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು, ಆಯಾ ತಾಲೂಕಿನ ಮತದಾರರು ಎಂದು ನೊಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲೋಕಸಭೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು ಇದರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಿತಿಯು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳ ಐದನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಸಹ ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸದಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳ ಶೇ.೩೦ ರಷ್ಟನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳ ಪೈಕಿ ೧/೩ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ, ಹಣಕಾಸು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿ, ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳು. ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಆಯ್ಕೆಯು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಮೀಸಲಾತಿ ನಿಯಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕುಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಕಲಾಪ ನಡೆಸಬೇಕು. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳ ನಿರ್ಣಯ, ಸ್ಥಾಯಿಸಮಿತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಇದರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನದಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಸೂಚಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ೨೮ ವಿಧದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುವೆಂದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸೂಚಿಸಿದ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಕರಡು ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಪತ್ರ ತಯಾರಿಸುವುದು, ವ್ಯವಸಾಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿಸ್ತರಣಾ ಯೋಜನೆಗಳು, ಜಮೀನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಭೂಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪಶುಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ಹೈನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆ, ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಧನ ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ರಸ್ತೆ ಚರಂಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ವೃತ್ತಿಪರ) ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ

ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿ, ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಅಸ್ತಿತ್ವಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾನೂನಿನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಣವು ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ದೀಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಉಡುಪಿ

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ೧೯೯೩ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು ಹಾಗೂ ಅಂದಿನ ಎಂಟು ತಾಲೂಕುಗಳಿಂದ ೫೫ ಮಂದಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದರು. ನಂತರ ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುಂದಾಪುರ, ಕಾರ್ಕಳ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಗೊಂಡಿತು. ಇಂದಿನ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೂರು ತಾಲೂಕುಗಳೆಂದರೆ, ಉಡುಪಿ, ಕಾರ್ಕಳ ಹಾಗೂ ಕುಂದಾಪುರ. ೨೦೦೫ ಇಸವಿಯ ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಸಿದ್ದು, ಆಯ್ಕೆಯಾದ ೨೫ ಸದಸ್ಯರ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲು ಹಂಚಿಕೆ ವಿವರ ಹೀಗಿತ್ತು.

ಸ್ಥಾನವರ್ಗ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ	ಒಟ್ಟು
ಸಾಮಾನ್ಯ	೯	೫	೧೪
ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಎ	೪	೨	೬
ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಬಿ	೧	೧	೨
ಅನುಸೂಚಿತ ವರ್ಗ	೧	೦	೧
ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ	೧	೧	೨
ಒಟ್ಟು	**೧೬**	**೯**	**೨೫**

೨೫ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲದೇ, ಇಬ್ಬರು ಲೋಕಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು, ಒಬ್ಬರು ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು, ಆರು ಮಂದಿ ವಿಧಾನಸಭಾಸದಸ್ಯರು, ಮೂರು ಮಂದಿ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು, ಮೂರು ಮಂದಿ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ೪೦ ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದರು.

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮತ್ತು ೧೪೫ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಹಲವು ಇಲಾಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯೇ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಕೆ, ಪುರಸಭೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ೩,೫೭೬ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ೧೧,೦೯,೪೯೭ ಆಗಿತ್ತು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ. ೧)ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ: ಇದು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ೨) ಹಣಕಾಸು, ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿ: ಇದು ಯೋಜನೆಗಳ ಹಣಕಾಸು, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ, ತಪಾಸಣೆ ಅನುಮೋದನೆ, ಮಾಡಿ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡುವುದು. ೩) ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿ: ಇದು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ೪) ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿ: ಇದು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ೫) ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಿತಿ: ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ಏಳು ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ೨೦೦೪-೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದಿ. ೩೧-೦೩-೦೫ರವರೆಗೆ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆ, ವಿಶೇಷ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆ ಹಾಗೂ ಐದು ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಸಭೆಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೮ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತಹ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರುವ ಇಲಾಖಾವಾರು ಅನುದಾನ ಹಾಗೂ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರ.

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಇಲಾಖೆಗಳು	೨೦೦೩-೦೪		೨೦೦೪-೦೫		೨೦೦೫-೦೬	
		ಅನುದಾನ	ವೆಚ್ಚ	ಅನುದಾನ	ವೆಚ್ಚ	ಅನುದಾನ	ವೆಚ್ಚ
೧	ನೀರು ಪೂರೈಕೆ	೬೧೭.೧೦	೫೫೫.೫೯	೫೩೯.೧೬	೫೨೬.೭೪	೪೪೯.೧೫	೩೭೯.೪೭
೨	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	೧೦೧೨.೫೪	೪೬೯.೭೮	೧೨೫೧.೧೩	೫೯೭.೨೩	೪೭೪.೧೪	೪೧೨.೭೬
೩	ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ	೧೬೫.೯೫	೧೬೪.೯೩	೧೮೯.೧೫	೧೯೨.೯೨	೧೦೯.೮೬	೧೦೦.೪೮
೪	ವಸತಿ ಯೋಜನೆ	೨೦೨.೭೩	೨೦೨.೧೭	೨೪೨.೦೭	೨೦೭.೩೨	೧೪೬.೨೮	೨೦೯.೧೦
೫	ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ	೩೨೧.೬೦	೩೩೦.೮೯	೩೦೭.೭೨	೨೩೧.೫೬	೨೯೨.೬೦	೨೧೯.೭೫
೬	ವೈದ್ಯಕೀಯ	೬೧೭.೨೧	೬೮೩.೫೩	೬೪೧.೯೩	೭೧೧.೯೫	೮೪೪.೯೪	೭೬೩.೨೫
೭	ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ	೧೧೧.೦೨	೧೨೪.೦೩	೧೨೭.೯೪	೧೨೩.೦೬	೧೩೭.೫೧	೧೩೧.೯೭
೮	ಶಿಕ್ಷಣ	೬೩೧೮.೯೮	೬೩೫೨.೭೯	೬೪೩೭.೭೯	೬೫೮೪.೫೩	೨೧೧೬.೭೩	೧೯೭೬.೫೧
೯	ಕೃಷಿ	೧೪೫.೩೪	೧೪೪.೬೯	೧೬೮.೩೭	೧೫೭.೭೩	೨೪೬.೨೮	೨೪೩.೨೫
೧೦	ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ	೧೦೦೯.೪೫	೪೭೫.೯೯	೧೧೨೦.೬೮	೪೫೮.೭೮	೩೮೩.೧೮	೨೮೦.೭೯
೧೧	ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ	೨೫.೮೪	೨೬.೧೩	೨೭.೧೬	೨೭.೧೭	೩೪.೦೭	೩೬.೭೮
೧೨	ರಸ್ತೆ-ಸೇತುವೆ	೧೭೬.೫೬	೨೯೧.೦೦	೨೦೮.೧೫	೧೪೮.೯೫	೯೩.೮೧	೧೪೨.೮೬
೧೩	ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	೧೧೩.೧೧	೧೧೪.೨೭	೧೧೨.೨೪	೧೧೨.೯೫	೧೦೦.೫೮	೯೯.೫೩
೧೪	ಮೀನುಗಾರಿಕೆ	೨೯.೦೬	೩೦.೫೧	೨೬.೨೮	೨೫.೬೯	೫೦.೩೨	೫೫.೨೦
೧೫	ಅರಣ್ಯ	೫೦.೯೪	೪೯.೫೭	೩೩.೪೪	೪೧.೨೦	೨೯.೦೦	೨೫.೬೨
೧೬	ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ	೨೪.೨೭	೩೫.೬೮	೬೬.೦೮	೫೬.೦೪	೧೭.೫೮	೧೦.೭೩
೧೭	ಸಚಿವಾಲಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳು	೧೩.೮೪	೧೨.೯೬	೧೭.೦೨	೧೩.೫೨	೧೮.೨೧	೧೩.೨೪
೧೮	ಭೂಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ	೬೦.೬೭	೫೯.೨೨	೨೧.೯೧	೪೮.೧೧	೪೬.೨೦	೫೯.೪೫

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರ

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ	ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಮೊತ್ತ	
		೨೦೦೩-೦೪	೨೦೦೪-೦೫
೧	ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು	೯.೧೪	೭.೨೯
೨	ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು	೨೬.೭೮	೨೮.೬೨
೩	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳು	೭೯.೮೮	೯೪.೪೯
೪	ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನಂತರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳು	೨.೮೯	೩.೭೩
೫	ಬಹುಮಾನ	೨೭.೫೦	೪೨.೦೦
೬	ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ	೩.೮೬	೨.೦೦
೭	ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ ಯೋಜನೆ	೫.೯೨	೨.೩೨

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರ

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಯೋಜನೆ	೨೦೦೩–೦೪		೨೦೦೪–೦೫	
		ಅನುದಾನ	ಖರ್ಚು	ಅನುದಾನ	ಖರ್ಚು
೧	ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರೋಜ್ ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ	೧೧೮.೪೯	೧೧೧.೯೫	೧೧೮.೧೫	೧೧೦.೩೭
೨	ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ	೨೧೨.೫೫	೧೮೭.೫೭	೪೯೮.೩೦	೪೨೪.೧೯
೩	ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ	೧೮೮.೦೬	೧೮೦.೩೧	೨೦೭.೯೨	೧೮೧.೬೪
೪	ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ	೨೪.೭೦	೨೧.೭೪	೧೪.೭೨	೧೩.೧೩
೫	ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆ	೭೦೯.೨೦	೭೦೦.೪೦	೭೦೯.೨೦	೭೦೩.೪೫
೬	ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಯೋಜನೆ	೫೮.೪೦	೪೭.೭೦	೫೮.೪೦	೫೬.೪೫
೭	ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	೫.೧೧	೧.೩೪	೩.೬೫	೦.೭೦
೮	ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆ	೧೬೨.೫೪	೧೬೩.೧೩	೬೩೨.೧೯	೬೪೧.೦೫
೯	ಸ್ವಚ್ಛ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ	೪೨೯.೩೩	೩೯೦.೭೦	೬೯೨.೦೫	೬೨೫
೧೦	ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ	೧೯.೦೯೭	೧೯.೦೯೪	೧೦.೦೯	೧೦.೦೯
೧೧	ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ	–	–	೧೧೪.೦೦	೧೧೪.೦೦
೧೨	ಸ್ವಜಲಧಾರ ಯೋಜನೆ	–	–	೬೦.೦೦	೧೨.೯೪

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇಲಾಖಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರ

(ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆ : ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆಗಳು	೨೦೦೩–೦೪	೨೦೦೪–೦೫
೧	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	೧೧೭.೬೦	೧೫೫.೨೨
೨	ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ	೭.೦೧	೭.೮೯
೩	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ/ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ	೯.೦೦	೧೪.೮೯
೪	ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ	೨.೬೦	೨.೭೬
೬	ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ	೧೪.೪೨	೨೫.೯೭
೮	ಅನಾಥಾಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	೨.೦೭	೨.೦೮

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೩–೦೪ನೇ ಸಾಲಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಜಮಾ ಮತ್ತು ಖರ್ಚಿನ ವಿವರ

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರ	ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನ	ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಲ	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರಾರಂಭ ಶಿಲ್ಕು	೨೦೮.೧೯	೧೧೭.೯೮	೩೨೬.೫೭
ಜಮೆ	೧೧೦೩೨.೮೪	೭೯೩೬.೯೧	೧೮೯೬೯.೭೫
ಒಟ್ಟು	೧೧೨೪೧.೦೩	೮೦೫೪.೮೯	೧೯೨೯೫.೯೨
ಖರ್ಚು	೧೧೧೮೪.೬೭	೮೦೪೩.೧೦	೧೯೨೨೭.೭೭
ಉಳಿಕೆ	೫೬.೩೬	೧೧.೭೯	೬೮.೧೫

ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆ (ಕೇಂದ್ರ ವಲಯ) ಎಂಬ ವಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲದೇ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಿರುನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ, ತೆರೆದ ಬಾವಿ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ವರ್ಗಗಳ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕೊಳಾಯಿಗಳ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಕೊಳಾಯಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಕೈ ಪಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ೨೫೦ ಜನರಿಗೆ ಕೈಪಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ೧೯೭೮ರಿಂದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವೂ ಸಹ ದೊರೆತಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಯಡಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.೫೦-೪೦-೧೦ ರಂತೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಈ ಮೊಬಲಗು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕೈಪಂಪುಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಾಯಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ವಾಹಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗವು (ಪಿ.ಎಚ್.ಇ.) ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗವು ೨೦೦೪-೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿವರ

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಯೋಜನೆ	ಅನುದಾನ	ಖರ್ಚು
೧	ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು	೨೭೮.೮೬	೨೭೫.೦೨
೨	ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ/ದುರಸ್ತಿ	೩೪.೭೦	೩೪.೩೬
೩	ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ	೧೫.೦೦	೧೪.೯೨
೪	ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಸೇತುವೆ	೨೬.೫೬	೨೬.೫೫
	ಒಟ್ಟು	**೩೫೫.೧೨**	**೩೫೦.೮೫**

ಮೂಲ: ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಉಡುಪಿ

ಪೌರಾಡಳಿತ

ಹಿನ್ನೆಲೆ: ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ನವೆಂಬರ್ ಒಂದು ೧೯೫೬ಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ೧೮೬೫ರ ಮದ್ರಾಸು ಪಟ್ಟಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯೊಂದಿಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾರಂಭಗೊಂಡಿತು.

೧೮೬೫ರ ಪೌರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆ : ೧೮೬೫ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾದ ೧೦ನೇ ಮದ್ರಾಸು ಪೌರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯು ಅನ್ಯ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ, ಸ್ಥಳೀಯರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರೇ ಭರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಹೀಗೆ ಸ್ಥಳೀಯರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪೋಲಿಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ರಸ್ತೆ ರಚನೆ, ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಐದು ಜನ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಪುನರ್ನೇಮಕದ ಅವಕಾಶದೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವೇ ನೇಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್, ಸ್ಥಳೀಯ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್, ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯ ವೃತ್ತಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

೧೮೭೧ರ ಪೌರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆ : ೧೮೭೧ರ ಮೂರನೇ ಪೌರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ರಸ್ತೆ ದೀಪಗಳು, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜನನ/ಮರಣ ನೋಂದಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಸಿಕೆ ನೀಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪುರಸಭೆಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸರ್ಕಾರಿ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎರಡಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಬದಲಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹುದ್ದೆಗೆ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ತೆರಿಗೆದಾರರು ಕೌನ್ಸಿಲರು ಹಾಗೂ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಂತಾಯಿತು.

ಮದ್ರಾಸು ಪುರಸಭಾ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ೧೮೮೪, ೧೯೨೦ : ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ೧೮೮೨ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಇದರ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಂತೆ ೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸು ಜಿಲ್ಲಾ ಪುರಸಭೆಗಳ ನಾಲ್ಕನೇ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ "ಪುರಸಭೆ" ಎಂಬ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯಿತು. ಪುರಸಭೆಗಳ ಸದಸ್ಯ ಬಲವು ೧೨ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು. ಆ ವಿಭಾಗದ ಕಂದಾಯಾಧಿಕಾರಿಯು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ನಾಮಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತರ ಸದಸ್ಯರು ಚುನಾಯಿತರು ಇಲ್ಲವೇ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಮಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರಸಭೆಗಳ ಆದಾಯವು ವೃತ್ತಿ ತೆರಿಗೆ, ನೆಲ ಮತ್ತು ಮನೆಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಾಡಿಗೆ ಮೊತ್ತದ ಶೇ.೭.೫ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಮೊತ್ತದ ಶೇ.೪ರಷ್ಟು ನೀರಿನ ಕಂದಾಯ, ವಾಹನ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಾಹನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪುರಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಂಕ ಅಲ್ಲದೆ ನಿಷಿದ್ಧ/ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕಸಬುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯಂತೆ ಮದ್ರಾಸು ಜಿಲ್ಲಾ ಪುರಸಭೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಯಾಯಿತು. ಇದು ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿನ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಮತ್ತೆ ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣಗೊಂಡಿತು. ತದನಂತರ ಸದಸ್ಯರ ನಾಮಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರದ್ದಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರೂ ಚುನಾಯಿತರೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಯ್ತು. ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರೈಸ್ತರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟರು, ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು, ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಮೀಸಲು ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಇದ್ದ ನಿರ್ಬಂಧವು ರದ್ದಾಯಿತು. ಪುರಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಂದೂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ನಡೆದವು.

೧೯೫೦ರ ೧೦ನೇ ಮದ್ರಾಸು ಪುರಸಭಾ ಕಾಯ್ದೆ : ಇದರನ್ವಯ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂದಾಪುರ, ಪುತ್ತೂರು, ಬಂಟ್ವಾಳ, ಉಳ್ಳಾಲ, ಮುಲ್ಕಿ, ಕಾರ್ಕಳ ಮತ್ತು ಮೂಡಬಿದ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ೪೧೫ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಿನ ಪುರಸಭೆಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ

ಆದಾಯವು ಕನಿಷ್ಠ 10 ಸಾವಿರ ರೂ.ಗಳು ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕನಿಷ್ಠ 5,000 ಆಗಿತ್ತು. ಇತರ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಪುರಸಭೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಪುರಸಭೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಪುರಸಭೆಗಳ ಮಹಾನಿರೀಕ್ಷಕರು ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂತೀಯ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನಿಂದಲೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿ, ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಉಪ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 1950ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಳು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ವರ್ಗದ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಇದ್ದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಕುಂದಾಪುರ, ಪುತ್ತೂರು, ಬಂಟ್ವಾಳ, ಉಳ್ಳಾಲ, ಮುಲ್ಕಿ, ಕಾರ್ಕಳ ಮತ್ತು ಮೂಡಬಿದ್ರೆ.

ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ (1959)ಯ ಮೂರನೇ ಕಲಂ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ನಡುವೆ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಂಬ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. 5000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದು ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನವು ರೂ.10,000 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ 11 ರಿಂದ 19 ಜನ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಇತ್ತು. 1983ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆ ರೀತ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡವು. ಆಗ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೆಂದು ಪುನಾರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು (1987).

1964ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ : ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಏಕರೂಪ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ಬಾಂಬೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ರದ್ದಾಗಿ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಕಾಯ್ದೆಯು 1964ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ಒಂದರಂದು ಜಾರಿಗೊಂಡಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪಟ್ಟಣದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 20,000 ಮೀರಿರದಿದ್ದರೆ 15 ಸದಸ್ಯರಿರಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತು 20,000ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿ 10,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸದಸ್ಯರು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಐದು ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವ ಮೂಲಕ 1983ರಿಂದ ಮತದಾನದ ವಯಸ್ಸನ್ನು 21 ರಿಂದ 18ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ 20 ರಷ್ಟನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯು ತನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಶೇ.18ರಷ್ಟನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು. 1964ರ ಕಾಯ್ದೆಯು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ರಸ್ತೆ, ಪಾರ್ಕ್, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಬಸ್‌ನಿಲ್ದಾಣ, ಹೋಟೇಲ್‌ಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿವೆ.

ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಏಳನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. (1978ರಿಂದ 83ರವರೆಗೆ) ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಿವೇಶನಗಳು, ರಸ್ತೆ, ನೀರು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಎಸ್ಟೇಟ್‌ಗಳಂತಹ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಏಕರೂಪದ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳಿಗೊಳಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಕೆಳ ಹಂತದಿಂದಲೇ ಜನತೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಸದುದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ೧೯೬೪ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮಕ್ಕೆ ೧೯೯೪ರ ೩೬ನೇ ಪರಿಚ್ಛೇಧದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಅದರನ್ವಯ ೧೯೭೬ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಅಧಿನಿಯಮಕ್ಕೂ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದು ಪುರಸಭೆ/ನಗರಸಭೆ/ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ. ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಂಗಡಣೆಗೆ ಮಾನದಂಡವೆಂದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಜನಸಾಂದ್ರತೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ದೊರಕುವ ರಾಜಸ್ವ, ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ ಲಭ್ಯತೆ ಪ್ರಮಾಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ತೆರಿಗೆದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೭೬ರ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಮೂರರನ್ವಯ ಒಂದು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶವು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡನಗರ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮೂರು ಲಕ್ಷದ ಮಿತಿ ದಾಟಿರಬೇಕು. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಒಂದು ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ ಮೂರು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬಾರದು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಜನಗಣತಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ದೊರಕಿದ್ದ ರಾಜಸ್ವವು ಮೂರು ಕೋಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಕೂಡದು ಅಥವಾ ತಲಾ ಆದಾಯ ರೂ.೨೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಾರದು. ಈ ಎರಡು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದೋ ಅದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ಕನಿಷ್ಟ ೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು.

ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದೊಡ್ಡನಗರ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ನಗರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ನಿಗಧಿ ಮಾಡಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕನಿಷ್ಟ ೨೦,೦೦೦ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಟ ಮೂರು ಲಕ್ಷಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಒಂದು ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ ೧೫೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಜನಗಣತಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ದೊರಕ್ಕಿದ್ದ ರಾಜಸ್ವವು ಒಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಾರದು ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ವಾರ್ಷಿಕ ತಲಾ ಆದಾಯವು ರೂ.೪೫ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಾರದು. ಈ ಎರಡಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಗರಿಷ್ಟವೋ ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಒಟ್ಟು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಕ್ಕೆ ಶೇ.೫೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬಾರದು. ಈ ಮಾನದಂಡಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೫೦,೦೦೦ ಮೀರಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಗರಸಭೆಯೆಂದು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಯೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೬೪ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭೆಯ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪರಿಚ್ಛೇದ ೩೪೯ರಂತೆ ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೨೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ೧೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಪ್ರತಿ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ ೪೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗದ ಶೇ. ಪ್ರಮಾಣ ಒಟ್ಟು ಉದ್ಯೋಗದ ಶೇ. ೫೦ರಷ್ಟಿರಬೇಕು. ಈ ಅಂಶಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೦,೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುರಸಭೆ

ಚುನಾವಣೆ : ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಚ್ಛೇದ ೨೪೩ರನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರು ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪುರಸಭೆ ಅವಧಿ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯು ಅದರ ಪ್ರಥಮ ಸಭೆಗೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ : ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿಗೆ ಅಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ವಾರ್ಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ಸದಸ್ಯರಿಂದಲೇ ಆಯ್ಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಅಧ್ಯಕ್ಷ–ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಮೀಸಲಾತಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ತವ್ಯ : ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದೆ. ಅವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧. ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ ನೋಂದಣಿ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸುವುದು. ೨. ಬಡಾವಣೆ, ಉದ್ಯಾನ, ಶಾಲೆ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಸಂಪನ್ಮೂಲ : ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧಿನಿಯಮದ ಸೆಕ್ಷನ್ ೯೪ರನ್ವಯ ಪುರಸಭೆಗಳ ನಿಧಿ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧. ಕಟ್ಟಡ ಹಾಗೂ ಭೂ ತೆರಿಗೆ ೨. ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರ ವಾಹನಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲಾದ ತೆರಿಗೆಗಳು ೩. ನೀರು ಸರಬರಾಜಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ ೪. ಬೀದಿದೀಪಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ ೫. ಚರಾಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿ, ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತೆರಿಗೆ ೬. ಜಾಹಿರಾತಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ.

ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಗರಸಭೆ, ಪುರಸಭೆ, ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಹಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ನಗರ ಪಟ್ಟಣ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ೫೦ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಮೂರು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವಂತಹ ನಗರ ಸಭೆಗಳು ೨. ೨೦ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ೫೦ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವಂತಹವು ಪುರಸಭೆಗಳು ೩. ೧೦ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ೨೦ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವಂತಹವುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಣಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೪. ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಪ್ರದೇಶ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಧಿಸೂಚಿತ

ಪ್ರದೇಶ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಗರಸಭೆ (ಉಡುಪಿ ಪಟ್ಟಣ), ಎರಡು ಪುರಸಭೆ (ಕುಂದಾಪುರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಕಳ ಪಟ್ಟಣಗಳು), ಒಂದು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ (ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ), ಹಾಗೂ ಎರಡು ಸೆನ್ಸಸ್ ಪಟ್ಟಣ (ಯಾನಗುಡ್ಡೆ ಹಾಗೂ ಮಲ್ಲಾರ್)ಗಳಿವೆ.

ಉಡುಪಿ ನಗರಸಭೆ

ಉಡುಪಿ ಪಟ್ಟಣವು ೧೯೩೫ ರಿಂದ ಪುರಸಭೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ಆರು ದಶಕಗಳವರೆಗೆ ಪುರಸಭೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಉಡುಪಿ ಪಟ್ಟಣದ ಪುರಸಭೆಯನ್ನು ೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ನಗರಸಭೆಯ ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ತದನಂತರ ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯು ನೂತನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಉಡುಪಿ ನಗರವು ೬೮.೨೩ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದು, ಅದರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೧,೨೩,೧೨೪(೬೨,೫೯೬ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ೬೪,೫೨೮ ಮಹಿಳೆಯರು)ರಷ್ಟಿತ್ತು.

ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು: ನಗರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೧೬.೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ ನೀರಿನ ದೈನಂದಿನ ಸರಬರಾಜು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು, ೧೪.೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ದಿನನಿತ್ಯ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ೧೪.೩೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಸ್ವರ್ಣ ನದಿಯಿಂದ ೧೭ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಯಡ್ಕ ಹಾಗೂ ಬಜೆ ಬಳಿಯಿಂದ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿದ ೦.೧೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಅಂತರ್ಜಲ ಮೂಲದ ಬಾವಿ(೫೨) ಹಾಗೂ ಬೋರ್‌ವೆಲ್(೧೭೩) ಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೪೬ ಬೋರ್‌ವೆಲ್ ಹಾಗೂ ೨೫ ಬಾವಿಗಳು ಮಾತ್ರ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆ ಪ್ರಕಾರ ಪಟ್ಟಣದ ಜನರಿಗೆ ತಲಾ ೧೩೫ ಲೀಟರ್ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ೨.೫ ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂರು, ೯.೯ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಒಂದು, ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ಹಾಗೂ ೦.೫ ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಐದು (ಒಟ್ಟು ೧೫) ನೀರಿನ ಓವರ್‌ಹೆಡ್ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು; ೧೫ ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಒಂದು ಹಾಗೂ ೦.೫ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಒಂದು ಜಲಸಂಗ್ರಹಾಗಾರಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ೧೦,೮೮೪ ನೀರು ಸಂಪರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ೮,೮೯೯ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳಾದರೆ ೧೭೪೯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಪರ್ಕಗಳಾಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ ೨೩೬ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೊಳಾಯಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಐದರಿಂದ –ಏಳು ಮೀಟರ್ ಇದ್ದ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟವು ೨೦೦೯ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ವೇಳೆಗೆ ೯–೧೦ ಮೀಟರ್‌ಗಳಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಉಡುಪಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯಡ್ಕ ಬಜೆ ಬಳಿಯಿಂದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜಿಗಾಗಿ ೨೦೦೨–೦೩ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ೨೦೦೬ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು. ಅದೀಗ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದಿನವಹಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ೨೭ ಮಿಲಿಯ ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಇಂದು ಒದಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಬೀದಿ ದೀಪಗಳು: ನಗರದಲ್ಲಿ ಬೀದಿದೀಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದು, ೨೦೦೯ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ವೇಳೆಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ೮.೫೬೫ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳಲ್ಲಿ ೬೭೫೫ ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್ ಹಾಗೂ ೧೭೮೧ ಸೋಡಿಯಂ ದೀಪಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ರಸ್ತೆಗಳು : ಉಡುಪಿ ಪಟ್ಟಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೯.೫ ಕಿ.ಮೀ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ, ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ ನಿಯಂತ್ರಿತ ೧೮.೪೦ ಕಿ.ಮೀ. ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ನಗರಸಭೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ೭೬೬.೩೨ ಕಿ.ಮೀ. ಪುರಸಭೆ ರಸ್ತೆಗಳು ೨೦೦೯ರ ವೇಳೆಗೆ ಇತ್ತು.

ಸ್ವಚ್ಛತೆ: ಉಡುಪಿ ಪಟ್ಟಣದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ವಾಹನಗಳಿದ್ದು, ದೈನಂದಿನ ೪೨ ಟನ್ ಕಸವನ್ನು ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ೨೨ ಎಕರೆ ನಿವೇಶನಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ.

ಆಸ್ತಿತೆರಿಗೆ: ನಗರಸಭೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನದಿಂದಾಗಿ ಆಸ್ತಿತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಪಡೆದು CVS (Capital Value Systems) ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಮಾಲೀಕರು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡಿ ಪಾವತಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಪೂರಕ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜನನ–ಮರಣ ನೋಂದಣಿ: ನಿರ್ಮಲ–ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಉಡುಪಿ ಪಟ್ಟಣದ ನಗರಸಭಾ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್‌ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಜನನ–ಮರಣ ನೋಂದಣಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕುಂದಾಪುರ ಪುರಸಭೆ

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕುಂದಾಪುರ ಪಟ್ಟಣವು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಪುರಸಭೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ೧೭ರ ಮೇಲಿರುವ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ೩೬ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪುರಸಭೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಕುಂದಾಪುರ, ಕಸಬಾ ಹಾಗೂ ವೊಡೇರ ಹೋಬಳಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ೧೧.೮೪ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಪ್ರದೇಶವು ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ೨೩ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಿವೆ. ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ತೆಂಗು ಕೃಷಿ ಈ ಭಾಗದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಪಟ್ಟಣದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ೨೮೫೯೧ (೧೩೫೯೬ ಪುರುಷರು ಹಾಗು ೧೪,೬೭೨ ಮಹಿಳೆಯರು) ಆಗಿತ್ತು.

ಕುಂದಾಪುರ ಪುರಸಭೆಯ ೨೦೦೮–೦೯ರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯವ್ಯಯ ರೂ. ೯೦೯.೫೦ ಲಕ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರೂ. ೧೩೫.೩೦ ಲಕ್ಷ ಮೂಲ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೂ, ರೂ. ೫೪೦ ಲಕ್ಷ ದುರಸ್ತಿ, ರಿಪೇರಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ರೂ. ೨೨೫ ಲಕ್ಷ ನೂತನ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಆರು ಲಕ್ಷವನ್ನು ಪ.ಜಾ./ಪ.ಪಂ. ಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆಂದು ವೆಚ್ಚಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಿನನಿತ್ಯ ೧.೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿ ನಾಗರಿಕನಿಗೆ ತಲಾ ೫೦ ಲೀಟರ್ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮೫೪೭ ಆಸ್ತಿಖಾತೆಗಳಿದ್ದು, ಆಸ್ತಿತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ಸರಳೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೫, ೧೫೫ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ಪುರಸಭೆ ರಸ್ತೆ ಇತ್ತು. ನಿರ್ಮಲನಗರ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಜನನ–ಮರಣ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ನೋಂದಣಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ೨೮೯೩ ಬೀದಿದೀಪಗಳಲ್ಲಿ ೩೦೫ ಸೋಡಿಯಂ ದೀಪ, ೨೫೧೧ ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್ ೭೭ ಮರ್ಕ್ಯೂರಿ ದೀಪ ಹಾಗೂ ಆರು ಇತರೆ ದೀಪಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಪಟ್ಟಣದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ವಾಹನವಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಆರು ಟನ್‌ಗಳ ದೈನಂದಿಕ ಕಸವನ್ನು ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರವಲಯಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾರ್ಕಳ ಪುರಸಭೆ

ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ೩೦ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಕಳ ಪಟ್ಟಣವು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಪುರಸಭೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಸುಮಾರು ೨೩.೦೬ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಪುರಸಭಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇದರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೦೦೧ರ ಗಣತಿಯಂತೆ ೨೫,೧೧೬(೧೨,೬೮೬ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ೧೨,೪೩೦ ಮಹಿಳೆಯರು) ಆಗಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ೬,೫೨೬ ಆಸ್ತಿಖಾತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಈ ಪುರಸಭೆಯು ದಿನನಿತ್ಯ ೩.೭ ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಪಟ್ಟಣದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಮುಂಡಿ ನದಿ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೭೭.೫ ಕಿ.ಮೀ. ರಸ್ತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಪುರಸಭೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೧೭೩೦ ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್, ೧೫೪ ಸೋಡಿಯಂ ಲೈಟ್ ಹಾಗೂ ಮೂರು ಮರ್ಕ್ಯೂರಿ ಲೈಟ್‌ಗಳು (ಒಟ್ಟು ೧೮೮೪) ಬೀದಿದೀಪಗಳಾಗಿ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿವೆ.

ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತ್ – ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ

ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಪುರಸಭೆಯು ಜನವರಿ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ಡಿಸೆಂಬರ್–೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ವಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದು ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ–೧೪ ಹಾಗೂ ನಾಮಕರಣ ಹೊಂದಿದ ಸದಸ್ಯರು ಮೂವರು. ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ ವಿವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ೦೫ (ಮಹಿಳೆ–೦೨) ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ೦೮ (ಮಹಿಳೆ–೦೩) ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ–೦೧. ೨೦೦೫–೦೬ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧೪.೯ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಆಗಿದ್ದು ೧೫ ವಾರ್ಡುಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೩,೬೨೬ ಮನೆಗಳಿದ್ದು, ತೆರಿಗೆದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ೨,೮೧೧ ಹಾಗೂ ಸರಾಸರಿ ಕರಭಾರ ರೂ. ೩೬.೦೦ ಆಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಚಿತ್ರಪಾಡಿ, ಪಾರಂಪಳ್ಳಿ, ಕಾರ್ಕಡ ಹಾಗೂ ಗುಂಡ್ಮಿ ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮಗಳು ಸೇರಿವೆ.

ನೀರು ಸರಬರಾಜು : ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನದಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಾವಿಗಳೇ ಇಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ೨೦೦೦–೨೦೦೧ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆ.ಯು.ಡಬ್ಲ್ಯು.ಎಸ್.ಬಿ (ಕ.ನ.ನೀ.ಸ.ಮಂ.) ವತಿಯಿಂದ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ರೂ. ೧,೧೯,೦೦೦ ಖರ್ಚಾಗಿದ್ದು ಯೋಜನೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯೇ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ೨೦೦೩–೦೪ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. ೭.೫ ಲಕ್ಷ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಇರುವ ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ನೀರೆತ್ತುವ ವಿದ್ಯುತ್ ಚಾಲಿತ ಪಂಪ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ತಲಾ ೨.೫ ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ೨೫ ಸಾವಿರ ಲೀಟರ್‌ನ ಒಂದು ಟ್ಯಾಂಕ್ ಹಾಗೂ ಐದು ಸಾವಿರ ಲೀಟರನ ಒಂದು ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೨೦೦೫–೦೬ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೩೧೯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬೀದಿ ಕೊಳಾಯಿಗಳು ಹಾಗೂ ೪೭ ಖಾಸಗಿ ಗೃಹ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಸಂಪರ್ಕಗಳಿದ್ದವು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ದಿನವಹಿ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ಹಾಗೂ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದಿನವಹಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦೦೩–೦೪ರಲ್ಲಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಸರಬರಾಜಿಗೆ ೨.೫ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ನೀರು ತೆರಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ೯,೮೯೦ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ೨೦೦೪–೦೫ನೇ ಸಾಲಿನ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ೧.೭ ಲಕ್ಷ ಹಾಗೂ ನೀರು ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ರೂ. ೧೩,೮೮೫ ಆಗಿತ್ತು.

ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ : ಪಟ್ಟಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಿಡುಬು, ಕಾಲರಾ ಮತ್ತಿತರ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಔಷಧಿ ಸಿಂಪಡಣೆ, ರೋಗನಿರೋಧಕ ಲಸಿಕೆ ನೀಡಿಕೆ ಮುಂತಾಗಿ ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಪಟ್ಟಣದ ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಟ್ಟಣದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಖಾಯಂ ನೌಕರನಿದ್ದು ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು : ಪಂಚಾಯ್ತಿಯು ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿರುವ ವಂತಿಗೆಯ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷದ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ. ೨೦೦೨–೦೩ರಲ್ಲಿ ರೂ. ೨,೦೦೦, ೨೦೦೩–೦೪ರಲ್ಲಿ ರೂ. ೧,೭೬೦ ಹಾಗೂ ೨೦೦೪–೦೫ರಲ್ಲಿ ರೂ. ೮,೫೦೦.

೨೦೦೫–೦೬ರಂತೆ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರುವ ರಸ್ತೆಗಳ ವಿವರ ಇಂತಿದೆ. ಅರ್ಧ ಕಿ.ಮೀ.ನ ಕಾಂಕ್ರಿಟ್ ರಸ್ತೆ, ೨೬.೬೫ ಕಿ.ಮೀ.ನ ಟಾರ್ ರಸ್ತೆ, ೩.೩೫ ಕಿ.ಮೀ.ನಷ್ಟು ಜಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ೧,೧೩೨ ಕಿ.ಮೀ. ಮಣ್ಣಿನ ರಸ್ತೆಗಳಿವೆ. ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ೨೦೦೫–೦೬ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ೪೩೦ ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ೧೦೫ ಸೋಡಿಯಂ ವೇಫರ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ಆಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಹಣಕಾಸು : ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯು ೨೦೦೧ ರಿಂದ ೨೦೦೫ರವರೆಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಶೇ.೧೮ರ ನಿಧಿಯ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯ್ತಿಯು ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ವಿವಿಧ ಅನುದಾನಗಳ ವಿವರ

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರ	೨೦೦೨–೦೩	೨೦೦೩–೦೪	೨೦೦೪–೦೫
೧	ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ	೫,೩೭,೧೨೦	೧೦,೮೨,೩೨೫	೧೧,೩೪,೪೯೩
೨	ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪ ದುರಸ್ತಿ	೭,೮೫,೦೦೦	–	–
೩	೧೧ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ	–	೧೧,೧೨,೩೦೦	೨೬,೧೫,೮೩೩
೪	ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕ ಅನುದಾನ	೫,೦೦,೦೦೦	–	–
೫	ಹುಡ್ಕೊ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಅನುದಾನ	–	೧,೪೩,೦೦೦	–

೨೦೦೧–೦೨ರಲ್ಲಿ ರೂ.೯೨,೦೦೦, ೨೦೦೨–೦೩ರಲ್ಲಿ ರೂ.೫೮,೫೦೦, ೨೦೦೩–೦೪ರಲ್ಲಿ ರೂ.೯೨,೫೦೦ ೨೦೦೪–೦೫ರಲ್ಲಿ ರೂ.೭೬,೦೦೦ಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ರೂ.೫೦,೦೦೦ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ರೂ.೨೫,೦೦೦ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಡಿ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು, ೧೯೮೬ರಲ್ಲಿ ೪೫,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಮಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ೧,೫೦,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್‌ನ ಅಂಗಡಿ ಮಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯ್ತಿಯು ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಹಣದ ವಿವರ

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರ	೧೯೮೮–೯೯	೨೦೦೧–೦೨
೧	ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೫,೮೧೨	೧,೦೨,೭೮೨
೨	ಪುರಸಭೆ ವತಿಯಿಂದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು	೩,೪೫,೩೫೭	೩೦,೦೨,೧೧೭
೩	ನೀರು ಸರಬರಾಜು	೫,೫೩೬	೯೦,೫೭೫
೪	ರಸ್ತೆ ದೀಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	೧,೦೫,೯೮೯	೨,೪೧,೫೯೬
೫	ಚರಂಡಿ ನಿರ್ವಹಣೆ	೪,೬೦೬	೧,೧೦,೭೭೪
೬	ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪ್ರಭಾರ	೩,೨೯,೦೩೪	೫,೫೧,೫೩೩
೭	ಮಿಸಲೇನಿಯಸ್	೨,೬೧,೭೯೬	೭,೬೨,೫೨೪

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ನೀಡಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ೭೩ನೇ ಹಾಗೂ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳಾದ ಆಕ್ಟ್ರಾಯ್ ತೆರಿಗೆ, ಮನರಂಜನಾ ತೆರಿಗೆ, ಮೋಟಾರು ವಾಹನ ತೆರಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನವನ್ನೊದಗಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿತು. ಅನುದಾನ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿನ ಸಾಧಕ ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ವರದಿ ನೀಡಲು ಸೂಚಿಸಿತು. ಆಯೋಗವು ನೀಡಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರವು ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸುಗೊಂಡಿರುವ ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ೧೯೯೭-೯೮ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿತು. ಅದರಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಒಟ್ಟು ರಾಜಸ್ವ ಆದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮೊಬಲಗಿನ ಶೇ.೩೬ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೫ ಭಾಗವನ್ನು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಉಳಿದ ಶೇ.೮೫ ಭಾಗವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಡಾ. ಜಿ. ತಿಮ್ಮಯ್ಯನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗವು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೩, ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೩, ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಶೇ.೧೧, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸಂಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಶೇ.೧೧ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಶೇ.೧೧ರಂತೆ ಅನುದಾನವನ್ನು ನೀಡಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಆಯೋಗ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀಡಲಾದ ಅನುದಾನದ ಬಹುಭಾಗ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವೇತನ ಪಾವತಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಬೀದಿ ದೀಪ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಶುಲ್ಕ, ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಆಯೋಗದ ಅನುದಾನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾದ ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ ಅನುದಾನವು ೨೦೦೦-೦೧, ೨೦೦೧-೦೨, ಹಾಗೂ ೨೦೦೨-೦೩ನೇ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ.೫೩೨.೩೩ ಕೋಟಿ, ೯೫೪೮.೦೨ ಕೋಟಿ ಹಾಗೂ ರೂ. ೫೪೯.೭೩ ಕೋಟಿ ಆಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸಿನನ್ವಯ ೨೦೦೫-೦೬ ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಅನುದಾನದ ವಿವರ ಈರೀತಿ ಇದೆ.

(ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ ಸಂ	ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೆಸರು	ವೇತನ ಅನುದಾನ	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನುದಾನ	ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿ	೧೨ನೇಹಣಕಾಸು ಯೋಗ ಅನುದಾನ
೧	**ಉಡುಪಿ-ನಗರಸಭೆ**	೧೨೨೮೮೨೪೩	೧೫೨೪೯೦೦೦	೨೫೦೦೦೦೦	೨೯೬೬೦೦೦
೨	**ಕಾರ್ಕಳ-ಪುರಸಭೆ**	೪೫೪೪೬೮೮	೪೯೭೩೦೦೦	೨೫೦೦೦೦೦	೪೯೭೨೦೦೦
೩	**ಕುಂದಾಪುರ-ಪುರಸಭೆ**	೪೨೨೮೧೩೪	೪೦೩೯೦೦೦	೨೫೦೦೦೦೦	೨೩೮೬೦೦೦
೪	**ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ-ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ**	೧೩೯೯೦೫೨	೩೭೪೬೦೦೦	–	೬೦೪೦೦೦

ಆಧಾರ: ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಉಡುಪಿ

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದಂತೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ನಾಗರಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಇಲಾಖೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ. ನಗರ/ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಇದು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಗರಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಂಚುವುದು, ನಾಗರಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು, ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಇದು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ

ಆದಾಯದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನಡಿ ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಶಹರಿ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ೧೧ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ ಹಾಗೂ ಬಾಲಿಕಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉಡುಪಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೮೭ ರ ಕಲಂ ಮೂರರ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಸೂಚನೆಯಂತೆ ೧೯೮೮ ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ನಗರಸಭೆ, ಪುರಸಭೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ೧೯ ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ೧೨೭.೩೫ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ೧೭ ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಸರಕಾರವೇ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು, ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ನಗರಸಭೆ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರನ್ನು ನಗರಸಭೆಯೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ನೇಮಕಾತಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಅಧಿಕಾರೇತರ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪಂಗಡದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿನಿರತ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ನಗರಯೋಜನಾ ಸದಸ್ಯರು, ನಗರಸಭೆ ಆಯುಕ್ತರು, ಜಿಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪೋಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ, ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ, ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಕಂಪನಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಭಿಯಂತರರು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸಭೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬಡಾವಣೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ನಿವೇಶನ ಹಂಚುವುದು, ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ತಯಾರಿಸುವುದು, ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ಹಾಗೂ ಅದರ ನಿಯಮಾಳಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವುದು, ನಗರವನ್ನು ಯೋಜನಾಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವುದು, ಭೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು, ಖಾಸಗಿ ಬಡಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡುವುದು, ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಕೆಲಸ, ಅನಧಿಕೃತ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಖಾಲಿ ಜಮೀನುಗಳ ಭೂಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡುವ ಇತರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಉಡುಪಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕೊರಂಗ್ರಪಾಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೩೪.೫೬ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆ ರಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿತ ಬಡಾವಣೆಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ದೊರಕಿರುತ್ತದೆ. ೨೦೦೫–೦೬ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಯೋಗ್ಯ ನಿವೇಶನಗಳ ರಚನೆಗಾಗಿ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಿವೇಶನ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ತಯಾರಿಸಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಲಯ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಖಾಸಗಿ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ವಿನ್ಯಾಸದ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕೈಗೊಂಡ ಇನ್ನಿತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ವಿವರ

- ಉಡುಪಿಯ ಪುರಭವನದ ಕಟ್ಟಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಾಗಿ ೫ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಮಲ್ಪೆ ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ೪ ಲಕ್ಷ ೨೫ ಸಾವಿರಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

- ಕಲ್ಸಂಕದಿಂದ ಉಡುಪಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಠದ ರಾಜಾಂಗಣವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ೨೫ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ದೊಡ್ಡಗುಡ್ಡೆ ನಂದನವನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಮಣಿಪಾಲ ಪಳ್ಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಾಗಿ ೧೦ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ಕಟ್ಟಡದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೊಠಡಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ೧೫ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಮಂಗಳೂರು – ಬೈಂದೂರು ಕರಾವಳಿ ರಸ್ತೆ ಮರು ಡಾಂಬರೀಕರಣಕ್ಕೆ ೨೫ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಉಡುಪಿಯ ರಥಬೀದಿಯ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಹೈಮಾಸ್ಟ್ ದೀಪ ಅಳವಡಿಕೆಗಾಗಿ ೧೦ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಐದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನಗರದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಉದ್ಯಾನವನ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಚರಂಡಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ೧೦ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜರಕಾಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ೨೦೦೩–೦೪ ಹಾಗೂ ೨೦೦೪–೦೫ರಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

ವರ್ಷಗಳು	ಆದಾಯ (ರೂ)	ವೆಚ್ಚ (ರೂ)
೨೦೦೩–೦೪	೧,೪೬,೬೩,೬೭೬–೦೦	೧೩೯,೩೬,೦೬೨–೦೦
೨೦೦೪–೦೫	೪೯,೪೧,೫೨೭–೦೦	೪೦,೫೧,೧೧೫–೦೦

ನಗರ ಯೋಜನೆ ಇಲಾಖೆ

ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ನಗರ ಯೋಜನೆ ಇಲಾಖೆಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ೧೯೦೩ರ ಮೈಸೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಅಧಿನಿಯಮವು ನಗರ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕಾಯ್ದೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಗರ ಯೋಜನೆ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದೊಂದಿಗೆ ನಗರ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಂಡಳಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ, ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿ, ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜನೆ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೧ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೬೫ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ೧೯೬೫ರಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಾಮಗಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಭೂ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಲ್ಲದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು, ಹಾಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಜನತೆಯ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಇಲಾಖೆಯ ಇತರ ಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಗೊಂಡ ನಂತರ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆ ಇಲಾಖೆಯ ಕಚೇರಿಯು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಚೇರಿಯ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕಚೇರಿಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು : ೧. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ನಿಯೋಜಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ೨. ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ೩. ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನೆ ಅಧಿನಿಯಮ ೧೯೬೧ರಡಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ೪. ಪಟ್ಟಣ/ನಗರಗಳ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತ ಮತ್ತು ಕಾಡು ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಚಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ೫. ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಕೋರಿರುವ ಭೂ ಪರಿವರ್ತನಾ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡುವುದು. ೬. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಸಂಬಂಧ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ೭. ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತು ವಿಲೇವಾರಿ, ಸಂಬಂಧದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇಲಾಖೆಯ ನಿಯಮದಂತೆ ತಯಾರಿಸಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನೆರವು ನೀಡುವುದು. ೮. ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ೯. ನಗರ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಕಟ್ಟಡ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ವಲಯ ನಿಯಮಾವಳಿಯಂತೆ ರೂಪಿಸಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡುವುದು. ೧೦. ವಸತಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನೆ ಅಧಿನಿಯಮದನ್ವಯ ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧ ಭೂ ಬಳಕೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಮನರಂಜನೆ, ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨. ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಮೀನಿನ ಮೌಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೩. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಂದಾಪುರ, ಕಾರ್ಕಳ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲೂರು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೪. ಜಮೀನಿನ ಸಮತೋಲನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮನರಂಜನೆಯ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೫. ಉದ್ದೇಶಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಳದ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೬. ಕುಂದಾಪುರ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಪಟ್ಟಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಮಂಜೂರಾಗಿ ಯೋಜನೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ನಗರ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಗತಿ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿದ್ದು, ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವಸತಿ ಯೋಜನೆ : ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಜನರ ವಲಸೆ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು, ಜನರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವುದು ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ನಿವೇಶನಗಳ ಅಲಭ್ಯತೆ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚಗಳಿಂದಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ವಲಸೆ ಬಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಲ್ಬಣಿಸಿದೆ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ವಾಸಯೋಗ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇತಿಮಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ. ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನರಿತ ಸರ್ಕಾರವೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿರುವ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸಹ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿವೆ. ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು, ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹಮಂಡಳಿ, ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಜನತಾ ಗೃಹಗಳು, ಹುಡ್ಕೋ ಯೋಜನೆಯ ಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಮನೆಗಳು, ಭಾಗ್ಯ ಮಂದಿರ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು, ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ ಮನೆಗಳು, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮನೆಗಳು, ಮುಂತಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಮನೆಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರಿಗಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಾಗಿ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಾಗಿ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಹುತೇಕ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಕಚೇರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿಯು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಹಲವಾರು ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ವಂಚಿತರಿಗೆ ವಸತಿ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಳಿಯು ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ಕಚೇರಿಯು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ೧. ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ವಿಭಾಗ, ೨. ಮಂಡಳಿಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ವಿಭಾಗ ೩. ಹಳೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಿಭಾಗ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳು ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹಮಂಡಳಿಯು ಎಲ್ಲಾ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಆಶ್ರಯ, ಭಾಗ್ಯಮಂದಿರ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹುಡ್ಕೋ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೫ ಭಾಗವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೂ ಮತ್ತು ಶೇ ೧೮ ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೂ ಮೀಸಲಾಗಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦೦೧-೦೨ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿರುವ ಆರ್.ಜಿ.ಆರ್.ಹೆಚ್.ಸಿ. ಎಲ್ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿಯ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ೨೦೦೨-೦೩ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಾದರಿ ಪಟ್ಟಣ ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ೧೦೦ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಕಾರದಲ್ಲಿ ೧೦ ರಿಂದ ೨೦ ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೊದಗಿಸಲು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ಮಾದರಿ ಪಟ್ಟಣ ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಡಾಂಬರು ರಸ್ತೆಗಳು, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಲುಮರಗಳು, ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣೆ

ಮೊದಲಾದ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡಾವಣೆಗಳ ಶೇ ೫೦ರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರ ಬೆಳೆಸಲು ಯೋಜಿಸಿದ್ದು, ಹಾಲು ಮಾರಾಟಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ವಾಸಯೋಗ್ಯ ನಿವೇಶನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸುಮಾರು ೮೨ ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೩೩೩ ನಿವೇಶನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ೬೯೩ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಮಾರು ಐದು ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯು ಎಲ್.ಐ.ಜಿ. (ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ವರ್ಗ), ಎಂ.ಐ.ಜಿ. (ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯ ವರ್ಗ) ಹಾಗೂ ಎಚ್.ಐ.ಜಿ. (ಅಧಿಕ ಆದಾಯ ವರ್ಗ) ಎಂಬ ಮೂರು ಶ್ರೇಣಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.

೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ನಿವೇಶನಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಸ್ಥಳ	ಎಲ್.ಐ.ಜಿ.	ಎಂ.ಐ.ಜಿ.	ಎಚ್.ಐ.ಜಿ.	ಒಟ್ಟು
೧	**ಕುಂಬಾಶಿ**	೦೩	೧೭	೦೪	೨೪
೨	**ಶಿವಳ್ಳಿ**	೩೭	೯೮	೯೩	೨೨೮
೩	**ಕಾರ್ಕಳ**	–	೦೬	೦೦	೦೬
೪	**ದೊಡ್ಡನಗುಡ್ಡೆ**	೦೨	೦೧	೦೦	೦೩
	ಒಟ್ಟು	೪೨	೧೨೨	೯೭	೨೬೧

ಆಧಾರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೦೦೬ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಳಿ ನಿರ್ಮಿತ ಮನೆಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಸ್ಥಳ	ಎಲ್.ಐ.ಜಿ.	ಎಂ.ಐ.ಜಿ.	ಎಚ್.ಐ.ಜಿ.	ಒಟ್ಟು
೧	**ಕುಂಬಾಶಿ**	೧೧	೧೧	–	೨೨
೨	**ಹೆಬ್ರಿ**	೧೦	೦೫	–	೧೫
೩	**ಶಿವಳ್ಳಿ**	೮೪	೧೨೯	–	೨೧೩
೪	**ಕಾರ್ಕಳ**	೫೮	೮೫	–	೧೪೩
೫	**ದೊಡ್ಡನಗುಡ್ಡೆ**	೧೪೧	೭೮	–	೨೧೯
	ಒಟ್ಟು	೩೦೪	೩೦೮	–	೬೧೨

ಆಧಾರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿ

ತೀವ್ರವಾದ ನಗರೀಕರಣ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಜನರ ವಲಸೆ, ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ನಗರ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ತರಾಗಿರುವ ಇವರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಚರಂಡಿಗಳ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ, ರೈಲ್ವೆಹಳಿಗಳ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವಾಸಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಇಂತಹ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜನರು ಅನೇಕ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ರೋಗಗಳು ಇಡೀ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದ ಸರ್ಕಾರವು ನಗರಗಳ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಪ್ಪುಚುಕ್ಕೆಯಾಗಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಇದರನ್ವಯ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ

ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ೧೯೭೩ರ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಉಸ್ತುವಾರಿಯ ಐದು ವಿಭಾಗೀಯ ಕಚೇರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ೧೪ ಉಪವಿಭಾಗೀಯ ಕಚೇರಿಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿನ, ಹಾಸನ ಉಪವಿಭಾಗೀಯ ಕಚೇರಿಯು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಪುರಸಭೆ ಹಾಗೂ ನಗರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಬೀದಿದೀಪ, ರಸ್ತೆ, ಸೇತುವೆ, ಶೌಚಾಲಯ, ಚರಂಡಿ, ಮುಂತಾದವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಮಂಡಳಿಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಖಾಲಿ ಜಾಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಹುಡ್ಕೋ ಹಾಗೂ ಏಷ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ಮಂಡಳಿಯು ಸಾಲು ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಡಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನುದಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ "ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆವಾಸ್" (ವಾಂಬೇ) ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಜೊತೆಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವಾಂಬೇ ಯೋಜನೆಯ ಹೊರತು ನಗರ/ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಡೆ ಶೇ.೨೦ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ಶೇ.೮೦ ಹುಡ್ಕೋ ಸಾಲದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚಲಾಗಿದ್ದು, ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಈ ಸಾಲವನ್ನು ಬಡ್ಡಿಯೊಂದಿಗೆ ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸಿಕ ಕಂತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲೂಕುವಾರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರ

ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆ	ನಗರ / ಪಟ್ಟಣ	ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು	ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಜನಸಂಖ್ಯೆ
೧	**ಉಡುಪಿ**	೦೮	೧೩೬೯	೬೮೬೬
೨	**ಕಾರ್ಕಳ**	೧೧	೫೫೨	೨೭೬೦
೩	**ಕುಂದಾಪುರ**	೦೯	೧೩೩೭	೬೬೬೦
೪	**ಬೈಂದೂರು**	೦೨	೨೪೧	೧೨೨೦
೫	**ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ**	೦೯	೯೩೫	೫೩೩೫

ಆಧಾರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

* * * * *